

SELEKTIVNI OBLICI TURIZMA

PREDAVANJE 7

Dr Branislav Rabotić, prof.

VISOKA TURISTIČKA ŠKOLA STRUKOVNIH STUDIJA
2012.

VOLONTERSKI TURIZAM

- ◆ Ideja i praksa volonterstva nisu nov fenomen (altruistički i misionarski pokreti 19. veka), ali volonterski turizam jeste.
- ◆ U ovoj vrsti turizma učestvuju turisti „koji, iz različitih razloga, provode odmor volontirajući na organizovan način, što obično uključuje pomaganje u ublažavanju materijalnog siromaštva pojedinih društvenih grupa, obnavljanju određenih ambijenata ili istraživanju raznih aspekata društva i životne sredine“.
- ◆ Za ove aktivnosti turisti plaćaju, a takvo putovanje može koštati više nego uobičajeni odmor na istoj lokaciji. Volonterski rad na putovanju i specifičan doživljaj koji turisti ostvaruju dobili su i svoju kovanicu „volonturizam“ (*voluntourism*).

- ◆ U početku su volonterski turisti bili ljudi srednjeg životnog doba, često i rano penzionisani pojedinci, koji su na ovaj način želeli da „uzvrate društvu“, ali je uvek bilo i mladih koji su dolazili pravo iz škole, sa studija ili nakon odsluženog vojnog roka.
- ◆ *Earthwatch*, od 1971. do danas, „opslužio“ 93.000 volontera u okviru 1.350 projekata i 120 zemalja, dajući doprinos terenskom naučnom radu u vidu 14 miliona sati.
- ◆ Na razvoj volonterskog turizma uticali su sledeći faktori:
 - brojnost volonterskih projekata;
 - promocija različitih destinacija;
 - opseg ciljnih tržišta;
 - vrsta uključenih aktera (dobrotvorne organizacije, turoperatora, razne privatne agencije i sl.), i
 - sve veća konkurencija unutar ovog sektora.

New Expeditions 2012

[Teen Teams](#)

[Reduced Contributions](#)

[Family Expeditions](#)

[Group Expeditions](#)

[Expeditions in 2013](#)

[Travel Insurance](#)

[Blogs & Field Journals](#)

[Terms & Conditions](#)

[Frequently Asked](#)

New Earthwatch Expeditions for 2012

Earthwatch is delighted to tell you about **10 brand new research expeditions** - from helping to protect the [giant panda](#) to discovering [prehistoric people](#)!

Visit our expedition pages, [complete our contact form](#), or call us today on 1-800-776-0188 and speak to one of our friendly staff.

1. [Paradise Wood - Experimental Plantation in England](#)

WHERE: Oxfordshire, England, UK

WHEN: September

To investigate tree growth in light of

Quick Links

Climate Change

[Paradise Wood, UK](#)

Cultural Heritage

[Archosaurs, Texas](#)

[Prehistoric People, New Mexico](#)

[Roman Ruins, UK](#)

Ecosystems

[Asian Elephants, Thailand](#)

[Loons, Gulf of Mexico](#)

[Marmots, French Alps](#)

[Pandas, China](#)

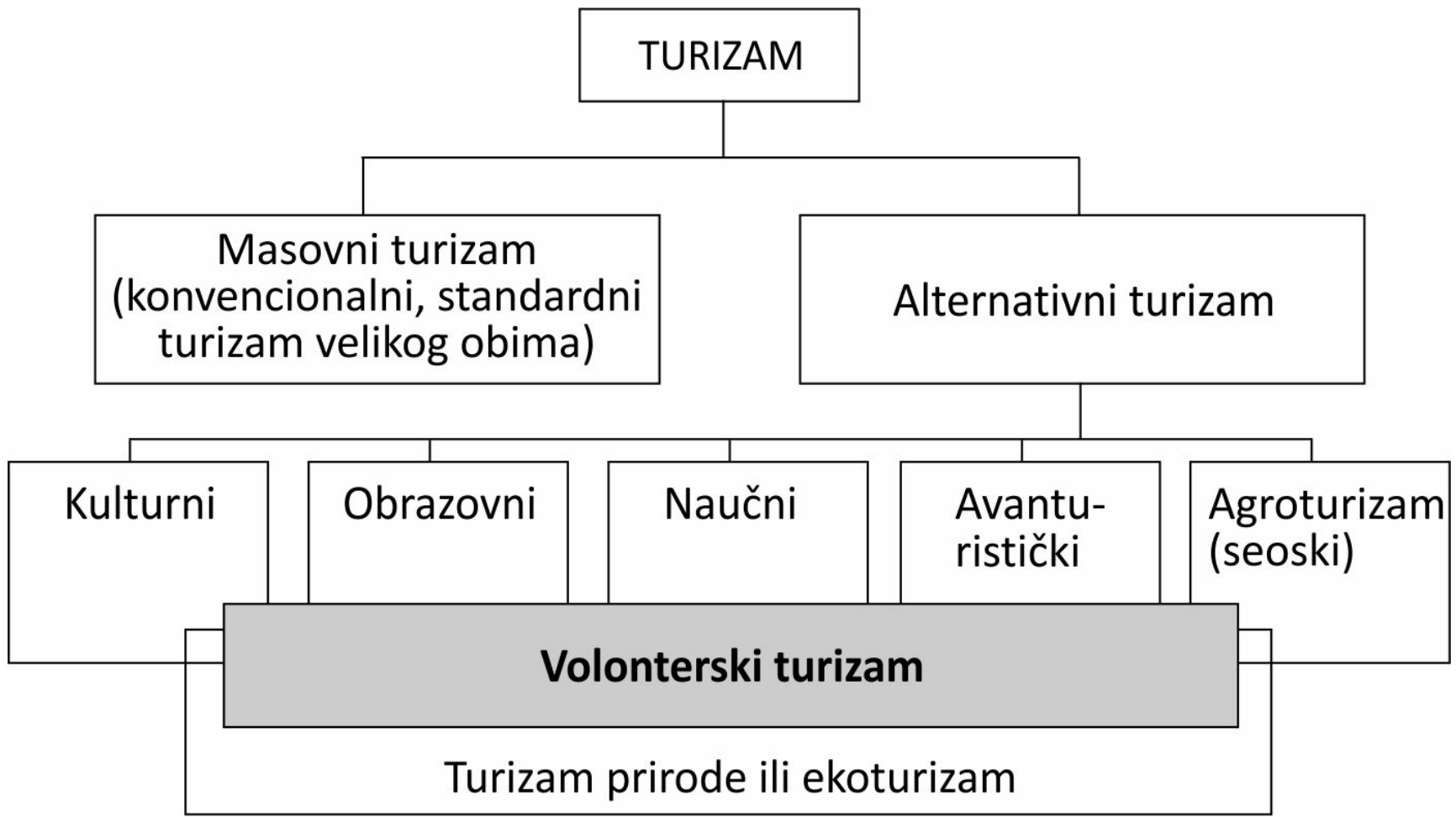
Oceans

[Dolphins, Red Sea](#)

- ◆ Glavno tržište su tzv. *gappers* (*gap* = jaz, pukotina) koji po završetku srednje škole i pre polaska na studije prave jednogodišnju pauzu da bi putovali po svetu. Pojedini autori navode da je, u jesen 2003. godine, čak 250.000 mladih iz Velike Britanije (uzrasta 18-25 godina) uzelo takav „jednogodišnji dopust“.
- ◆ Kao inspiracija mladima služe njihovi vršnjaci, javne ličnosti koje to vreme, takođe, posvećuju volonterskom radu (članovi britanske kraljevske porodice, prinčevi William i Harry, svoju *gap* godinu proveli kao volonteri u Čileu, odnosno Malaviju, što ovoj vrsti turističke aktivnosti daje i obeležje elitizma).
- ◆ Politička situacija može destimulisati volonterski turizam (Irak ili Burma), dok atraktivno okruženje, u smislu klime i pejzaža imaju bitan uticaj na izbor konkretne destinacije.

Volonterski turizam kao alternativni oblik turizma

- ◆ Volonterski rad, kao suština sadržajnog i inspirativnog turističkog boravka, nudi mogućnost neposrednog druženja sa pripadnicima lokalnih zajednica (i drugim volonterskim turistima), bliski susret sa tuđom kulturom i načinom života, sticanje novih prijateljstava, obogaćivanje znanja, veština i iskustva.
- ◆ Volonterski turisti očekuju doživljaj koji je koristan ne samo za njih (doprinosi ličnom razvoju), već i za receptivnu regiju. Takav doživljaj čine tri komponente – ekoturizam, međunarodno volontiranje i „ozbiljna dokolica“.
- ◆ Sve dimenzije održivosti, na nivou destinacije (socio-kulturna, ekološka i ekonomska), prisutne su kod volonterskog turizma zbog čega se on i percipira kao suprotnost masovnom turizmu, tj. kao oblik alternativnog turizma.

- ◆ Volonterski turizam sve je masovniji, ali je teško reći da li zato što ima sve više ljudi sa altruističkim motivima koji su spremni da svoj odmor „žrtvuju“ za neku dobru stvar ili zbog efikasnog marketinga volonterskih turističkih programa.
- ◆ Ima i kritika na račun volonterskog turizma koji, iako uključuje altruističke motive, dobre namere i besplatan rad, jeste pre svega turizam, a to znači – potrošnja.
- ◆ U literaturi ima primera preispitivanja realne koristi za lokalne zajednice, ukoliko volonterski turisti ne vladaju nekim korisnim veštinama, ne poznaju lokalnu kulturu i kratko borave.
- ◆ Šteta po lokalnu zajednicu može nastati i usled tzv. demonstracionog efekta, kada lokalni ljudi počnu da kopiraju kulturu svojih gostiju. Neki smatraju i da volonterski turizam daje priliku bogatima, tj. zapadnjacima, da svoj način života nametnu siromašnijem delu čovečanstva, što se može tumačiti i kao oblik postkolonijalizma ili neokolonijalizma.

Koncept volonterskog turizma

- ◆ Callanan i Thomas (2005) tvrde da je nužno diferencirati koncept volonterskog turizma, na bazi sledećih faktora:
 - dužina posete (volonterskog rada);
 - nivo involviranosti u projekat (od pasivnog do aktivnog);
 - veštine i kvalifikacije učesnika u odnosu na određeni projekat, i
 - stepen fokusiranosti projekta na samorealizaciju učesnika i doprinos lokalnoj zajednici.
- ◆ Imajući u vidu da su dva glavna elementa u konceptu volonterskog turizma – turista i projekat u kome se on angažuje, pomenuti autori predlažu jednostavnu tipologiju volonterskog turiste – od „plitkog“ ili površnog do „dubokog“. Ista podela može se primeniti i u slučaju volonterskih projekata.

	Plitak	Srednji	Dubok
<i>Važnost destinacije</i>	Važna u odlučivanju	Jednako važni i destinacija i projekat	Važniji projekat nego destinacija
<i>Vreme učestvovanja</i>	Kratko, obično manje od 4 nedelje	Srednje, obično manje od 6 meseci	Duže, 6 meseci, ili intenzivni kraći projekti
<i>Fokus doživljaja – altruizam ili lični interes</i>	Lični interes važniji	Lični interes ima sličnu važnost kao i altruizam	Altruistički motivi važniji
<i>Veštine/kvalifikacije učesnika</i>	Nude minimalne veštine/kvalifikacije	Mogu ponuditi opšte veštine	Nude tehničke, tj. stručne veštine i iskustvo
<i>Aktivna ili pasivna participacija</i>	Obično, pasivnije prirode	Mešavina pasivnog i aktivnog učešća	Obično, aktivnije prirode
<i>Nivo doprinosa lokalnoj zajednici</i>	Minimalan neposredni doprinos	Umereni nivo neposrednog doprinosa	Visok nivo neposrednog doprinosa

Volonterski projekti i radni kampovi

- ◆ U svetu se svake godine otvori oko 2.000 volonterskih kampova, najviše u zemljama Latinske Amerike, Afrike i Azije. Boravak obično traje od dve do četiri nedelje, negde i znatno duže.
- ◆ Kampovi su međunarodnog karaktera, a grupa se, najčešće, sastoji od dvadesetak članova. Oni rade bez novčane naknade, ali imaju obezbeđen smeštaj (znatno skromniji od udobnosti koju očekuju standardni turisti – u školi, omladinskom centru, planinarskom domu, privatnim kućama, šatorima i sl.), kao i plaćene obroke koje, neretko, sami pripremaju.
- ◆ U svakom kampu postoji vođa ili koordinator, koji se u Francuskoj zove „animator“. I on je volonter, a zadatak mu je da vodi računa o smeštaju, nabavci hrane, aktivnostima u slobodno vreme.

- ◆ Hrabovski-Tomić (2008) sumira neke od uobičajenih većih ili manjih projekata u kojima obično učestvuju volonterski turisti:
 - Gradnja, rekonstrukcija ili renoviranje zgrada, igrališta i sl. (fizički rad bez posebnih veština).
 - Projekti vezani uz okruženje, kao što je čišćenje plaža, jezera, reka, raščišćavanje šumskih puteva itd.
 - Socijalni projekti, rad sa decom i osobama sa posebnim potrebama (organizacija raznih aktivnosti, podučavanje).
 - Festivali (volonteri obavljaju fizičke poslove u realizaciji, kao što su postavljanje ili uklanjanje dekoracija, čišćenje i sl.).
 - Arheološki projekti (na primer prenošenje i čišćenje predmeta, pomoć kod kopanja i sl.).
 - Obrazovni projekti, gde volonteri učestvuju u radionicama, diskusijama ili predavanjima sa određenom temom (ekologija, politika, socijalna integracija i sl.), studijskim posetama itd.

*Primer: volonteri i kornjače
(vidi umetak na str. 227)*

